

La Mancomunitat de Catalunya cent anys després de la seua liquidació

Dra. Antonieta Jarne Mòdol

Bases per a la Mancomunitat de Catalunya

- La Diputació de Lleida les aprova el 23 d'octubre de 1913
- La Diputació de Barcelona les aprova el 14 de novembre de 1913
- La Diputació de Girona les aprova el 16 de novembre de 1913
- La Diputació de Tarragona les aprova el 21 de novembre de 1913

La província de
Lleida comptava
amb 325
municipis

- 309 municipis s'adheriren a la reclamació de la Mancomunitat
- 16 se n'abstingueren
- cap se'n pronuncià en contra

La Mancomunitat

6 d'abril de 1914:
constitució del
primer executiu de la
Mancomunitat

- "La Mancomunitat clou un període que comença amb la caiguda de Barcelona, amb el decret de Nova Planta (...) i n'inicia un altre, que és el de demà."
(Enric Prat de la Riba)

- Concentració regional de competències provincials.
- No una descentralització dels serveis estatals a favor de la Mancomunitat.
- Tanmateix, fou un principi de reconeixement de la personalitat de Catalunya.

Composició Mancomunitat

- Assemblea general: tots els diputats de les 4 diputacions (36 de Barcelona i 20 de cadascuna de les altres tres)
- Consell Permanent

- Les comunicacions: eina de cohesió nacional

- La cultura: eina de recuperació nacional

Les
comunicacions:
eina de cohesió
nacional

- Important reducció de municipis sense accés per carretera.
- Pla de carretera d'Esterri d'Àneu a Vielha.
- Extensió de línies telefòniques: 166 km la de Lleida a Tremp, Sort i la Seu d'Urgell; 114 km la de Lleida a Gadesa.
- El 1916 estacions i centrals a Mollerussa, Bellpuig, Juneda, Vinaixa, Arbeka, Torregrossa, Belianes i la Pobla de Cérvoles.
- El 1917 es connecta Cervera amb Tàrraga i Cervera amb Guissona. S'inauguren les estacions d'**Almacelles**, Bellvis, Artesa i Puigverd de Lleida, Albatàrrec, Linyola i Belcaire.

Problemes més
burocràtics i
polítics que no
pas econòmics

- No construcció del ferrocarril del Noguera-Pallaresa.
- No realització de la línia Lleida-Fraga.
- No realització de la línia Balaguer-Tàrraga.
- No realització de la línia Cervera-Ponts.

La cultura: eina de recuperació nacional

- 1916 sol·licitud a Madrid per la cooficialitat del català
- Construcció de la Biblioteca de Catalunya
- Construcció de l'Escola de Bibliotecàries
- Construcció de les biblioteques populars
- Construcció de la biblioteca popular a les Borges Blanques
- Organització de les primeres escoles d'estiu per a mestres
- Introducció mètode Montessori a les Maternitats de Lleida i Girona
- Ensenyament a nens sord-muts a la Casa de Misericòrdia de Lleida
- Creació del Museu d'Art de Lleida amb donacions del pintor Jaume Morera i Galícia
- Escola de la localitat dels Torms, a les Garrigues

Modernització de l'agricultura

- Obertura a Agramunt d'una escola agrícola
- Cursos d'agricultura a Mollerussa, Torregrossa, Ivars d'Urgell, Linyola, Àger, Tremp, Bellpuig, Agramunt, Balaguer, Sant Llorenç de Morunys, la Seu d'Urgell, Seròs, Guissona, el Palau d'Anglesola, Juncosa de les Garrigues, Verdú, Bellví, Maials i les Borges Blanques
- Campanyes d'extinció contra la cuca d'alfals: el Poal, Alcarràs, **Almacelles**...
- Adaptació i millora d'instal·lacions, sobretot molins d'oli: Artesa de Lleida, Tàrraga, **Almacelles**...

L'1 d'agost de 1917 mor Enric Prat
de la Riba i és substituït per Josep
Puig i Cadafalch

La crisi política de 1917

- Problema amb les Junes de Defensa
- Assemblea de Parlamentaris, convocada per la Lliga Regionalista
- Vaga general d'agost (CNT-UGT)

- Partit Republicà Català, de Lluís Companys i Marcel·lí Domingo
- Estat Català, de Francesc Macià (1922)
- Acció Catalana (1922), escissió de la Lliga Regionalista, amb Bofill, Carrasco, Virgili
- Unió Socialista de Catalunya, de Rafael Campalans i Manuel Serra Moret (1923)

Miguel Primo de Rivera

- Intent de superar la manca de representativitat de la Restauració
- Un cas més de desajustaments entre el bloc de poder i la societat
- Inserit en el complex període d'entreguerres
- És el període que fa de frontissa entre el segle XIX i el segle XX

Desnaturalització de la Mancomunitat

- El 1924 Puig i Cadafalch dimiteix com a president de la Mancomunitat
- A continuació presidida per Alfons Sala i Argemí, de la Unión Monárquica nacional, regional del nou partit oficial, la Unión Patriótica
- La congelació del projecte mancomunitari es tanca contundentment amb la liquidació de la Mancomunitat el 1925